

תלמוד

רבי הושעיה רבא אמר: (רבא) [לבא] בדמיהן שנו. – אמר ליה רבי יוחנן: אומרים לו לאדם: צא ומעול בקדשים?! אלא הילכו בהן אחר הרוב, אם רוב זכרים – עולות, אם רוב נקיבות – זבחי שלמים. – ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות?! כיצד הוא עושה? – מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולות. – אמר רבי זעורה: כמה דאת אמר תמן: תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות, כן את אמר אוף הכא: תניי בית דין הוא על האובדות שיקרבו

אור לישירים

תלמוד

שרוב הנקיבות בירושלים הן שלמים, שנקיבות אינן ראויות לעולה, ולכן אנו מניחים שהבהמה שנמצאה היא שלמים.

ותמהים (על רבי יוחנן): ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות?! (בתמיהה) – וכי אין קורבנות שלמים באים גם מן הזכרים?! והרי שלמים באים גם מן הזכרים! וכיוון שזכרים ראויים לשלמים, אין רוב הזכרים עולות, ואם כן, אין לומר כדברי רבי יוחנן בפירוש המשנה, שאם הבהמה שנמצאה היא זכר, יקריב אותה עצמה עולה, מפני שרוב הזכרים הם עולות! ולכן יש לשאול: כיצד הוא עושה? – אם הבהמה שנמצאה היא זכר, באיזה אופן המוצא את הבהמה עושה שיקריב אותה עצמה עולה?

ומשיבים: מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולות – אם הבהמה שנמצאה היא זכר, המוצא את הבהמה מחלל את קדושתה על מעות, ולאחר שיצאה הבהמה לחולין הוא שב ומקדיש אותה לעולה ומקריב אותה (ויביא במעות הללו שתי בהמות, ויתנה ויאמר, שאם המעות הללו הן דמי עולה, שהבהמה שנמצאה היתה עולה – תהיה הראשונה עולה והשנייה תהיה שלמי נדבה, ואם המעות הללו הן דמי שלמים, שהבהמה שנמצאה היתה שלמים – תהיה השנייה שלמים והראשונה תהיה עולת נדבה).

במקבילה נוסף: "וקשיא, יש חטאת קריבה עולה?! – אמר רבי חנינה: תנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות". ונראה שהוא העתקה מהירושלמי לעיל ד, בעניין שעירים של חטאת שהותירו שדינם שהם קרבים עולות, ששם הקשו ותירצו כך. העתקה זו נעשתה, משום שגם רבי חנינה בירושלמי לעיל וגם רבי זעורה להלן אמרו בעניין שעירים של חטאת שהותירו, שתנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות. גם בירושלמי לעיל ז,א, בעניין מעות שנמצאו בין קינים לגוזלי עולה הקשו ותירצו כך.

אמר רבי זעורה: כמה דאת אמר תמן: תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות, כן את אמר אוף

במשנה שנינו: "בהמה שנמצאת מירושלים עד מגדל עדר... זכרים – עולות, נקיבות – זבחי שלמים".

כאן התחלת מקבילה בירושלמי קידושין ב,ח. רבי הושעיה רבא – הגדול (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור הראשון) אמר: (רבא) [לבא] (תוקן על פי המקבילה, וכן הוא בכתב יד הבבלי ובדפוס ונציה הבבלי) [בדמיהן שנו] – לעניין הקורבן הבא בדמי הבהמה שנמצאת שנו חכמים במשנתנו את ההלכה: "זכרים – עולות, נקיבות – זבחי שלמים", שכוונת המשנה היא, שהמוצא את הבהמה רשאי ליהנות בה אלא שעליו להביא בדמיה קורבן, אם הבהמה שנמצאה היא זכר – יביא בדמיה עולה, ואם היא נקיבה – יביא בדמיה שלמים.

אמר ליה – אמר לו (לרבי הושעיה) רבי יוחנן (גדול אמוראי ארץ ישראל בדור השני): אומרים (במקבילה ובנוסח הבבלי של מסכת שקלים: 'ואומרין') לו לאדם: "צא ומעול בקדשים"?! – וכי אומרים לאדם שיחטא וימעול בקודשים (ייהנה מן הקודשים)?! והרי הנהנה מבהמה תמימה (שאינן בה מום) שהוקדשה להקרבה על המזבח – מועל בקודשים! ואם כן, אין לומר כדברי רבי הושעיה, שכוונת המשנה היא, שהמוצא בהמה בירושלים או סמוך לה, שהיא מן הסתם קורבן, רשאי ליהנות בה אלא שעליו להביא בדמיה קורבן, שהרי לא ייתכן שהמשנה מתירה לאדם למעול! – כך תמה רבי יוחנן על דברי רבי הושעיה בפירוש המשנה. אלא הילכו בהן אחר הרוב – כוונת המשנה אינה כמו שאמר רבי הושעיה, אלא כוונתה היא, שהמוצא את הבהמה צריך להקריב אותה עצמה, שבבהמות שנמצאו בירושלים או סמוך לה הולכים אחר הרוב, אם (נראה שצריך לומר: 'אם זכרים') רוב זכרים עולות – אם הבהמה שנמצאה היא זכר – יקריב אותה עצמה עולה, מפני שרוב הזכרים בירושלים הם עולות, ולכן אנו מניחים שהבהמה שנמצאה היא עולה, ואם (נראה שצריך לומר: 'ואם נקיבות') רוב נקיבות זבחי שלמים – אם הבהמה שנמצאה היא נקיבה – יקריב אותה עצמה שלמים, מפני